

โทษ

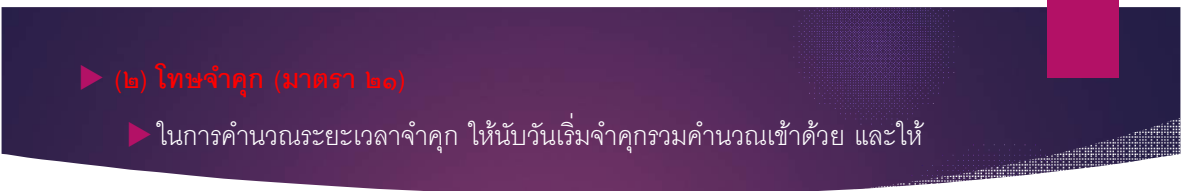
อาจารย์ชลวัชร อัสวพิริยอนันต์

ประเภทของโทษและวิธีการลงโทษ

- ▶ โทษอาญามีเฉพาะที่กำหนดในมาตรา ๑๘ เท่านั้น วิธีการอย่างอื่นไม่ใช่โทษทางอาญา เช่น การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งจำเลยที่เป็นเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ

ฎ.๒๑๙๕/๒๕๖๔ การที่ พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๖๐ ตีวรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ที่ขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ (๒) มีกำหนดไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่นั้น เป็นมาตรการทำนองเดียวกันกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในการที่จะคุ้มครองประชาชนทั่วไปมิให้ได้รับอันตรายที่อาจเกิดจากการกระทำของผู้ที่ขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น และเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ศาลต้องมีคำสั่งดังกล่าว เมื่อศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๘๖ การสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้ที่ขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น จึงไม่ใช่โทษตาม ป.อ. มาตรา 18 กรณีจึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะลดเวลาสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ตาม ป.อ. มาตรา ๗๘ ได้

-
- ▶ โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ มีดังนี้
 - ▶ (๑) โทษประหารชีวิต
 - ▶ โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่ มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี
 - ▶ ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่ มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดซึ่งระวางโทษ ประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้า สิบปี
 - ▶ ผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย (มาตรา ๑๙)

-
- ▶ (๒) โทษจำคุก (มาตรา ๒๑)
 - ▶ ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วย และให้
- นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง
- ▶ ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้า กำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินราชการ
 - ▶ เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบ กำหนด

▶ ฎ. ๕๓๔๗/๒๕๕๐ ป.อ. มาตรา 21 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ” ดังนั้น การที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยกระทงละ 6 เดือน รวม 18 กระทง เป็นโทษจำคุก 9 ปี นั้น ไม่ถูกต้อง เพราะการวางโทษเป็นปีทำให้จำเลยต้องรับโทษมากกว่าการวางโทษจำคุกเป็นเดือนตามบทบัญญัติดังกล่าว

▶ ฎ. ๔๐๖๐/๒๕๖๔ จำเลยที่ ๑ กระทำผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลชั้นต้นรวมโทษทุกกระทงแล้วจึงลดโทษให้จำเลยที่ ๑ แทนที่จะลดโทษแต่ละกระทงก่อนแล้วจึงรวมโทษย่อมเป็นผลร้ายแก่จำเลยที่ ๑ มากกว่าการลดโทษแต่ละกระทงแล้วจึงรวมเข้าด้วยกัน เนื่องจากหากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือนให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน แต่ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการตาม ป.อ.มาตรา ๒๑ วรรคสอง ดังนั้นหากกำหนดโทษจำคุกเป็นเดือน เมื่อรวมรวมโทษจำคุกได้ ๑๒ เดือน จำเลยที่ ๑ ย่อมรับโทษจำคุก ๓๖๐ วัน แต่ถ้ารวมเป็น ๑ ปีแล้ว จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ จะได้รับโทษจำคุก ๓๖๖ วัน

▶ ฎ. ๔๙๙๒/๒๕๖๘ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ลงโทษจำคุกจำเลยฐานลักทรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง กระทงละ ๖ เดือน รวม ๘๘ กระทง เป็นจำคุก ๕๒๘ เดือน ซึ่งความคิดที่จำเลยกระทำแต่ละกระทงมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี เมื่อรวมทุกกระทงให้จำคุก ๒๔๐ เดือน นั้น ไม่ชอบ โดยต้องกำหนดให้เป็นจำคุก ๒๐ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๙๑(๒) ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกชั้นวินิจฉัยให้ถูกต้องได้ แต่เมื่อโทษที่ไม่ได้ฎีกา จึงไม่อาจลงโทษจำคุก ๒๐ ปี ได้ เพราะจะเป็นการพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕, ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๒๒๕ (เพราะมาตรา ๙๑ มิได้บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ วรรคสอง”)

► **การนับโทษจำคุก (มาตรา ๒๒)**

- โทษจำคุกให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น
- ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้วต้องไม่เกินอัตราโทษชั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา ๙๑

- “เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น” หมายถึง ผู้ต้องโทษจำคุกอาจจะไม่ได้รับโทษจำคุกในวันที่มีคำพิพากษาก็ได้ แต่อาจรับโทษต่อจากโทษจำคุกในคดีก่อน

- หากในคดีแรกไม่มีโทษจำคุก ศาลในคดีหลังก็ไม่อาจนับโทษต่อได้ เช่น ในคดีแรกจำเลยต้องขังตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์พอแก่โทษแล้ว ศาลชั้นต้นจึงปล่อยตัวไป ดังนี้ แม้ในคดีแรกยังอยู่ในระหว่างการฎีกา ศาลในคดีหลังก็จะขอให้นับโทษต่อไม่ได้ เพราะไม่มีโทษจำคุกในคดีแรกที่จะให้นับโทษต่อ (ฎ).

๓๓๓๒/๒๕๓๑)

- หากในคดีแรกศาลพิพากษาลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกตามมาตรา ๒๓ ดังนั้นคดีหลังสามารถนับโทษต่อได้

- ฎ.๖๘๒๒/๒๕๔๐ เมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย แต่โทษจำคุกจำเลยไม่เกินสามเดือน จึงให้ลงโทษกักขังแทน ตาม ป.อ.มาตรา ๒๓ และกำหนดวันเวลากักขังคงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา ดังนั้นเมื่อโทษกักขังเป็นเพียงโทษที่ลงแทนโทษจำคุก ศาลจึงอาศัยอำนาจตาม มาตรา ๒๒ ให้นับโทษกักขังติดต่อกันได้

▶ โทษจำคุกเพราะละเมิดอำนาจศาล หากมีการละเมิดอำนาจศาลหลายครั้ง ก็นับโทษคดีหลังต่อจากโทษจำคุกคดีแรกได้

▶ ฎ.๗๔๑๓/๒๕๔๔ ผู้ถูกกล่าวหาถูกลงโทษผิดมรรยาทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ ๗ มาตรา ๕๒(๒) ที่ห้ามทำการเป็นทนายความภายในกำหนดเวลา ฉะนั้น การที่ผู้ถูกกล่าวหาทำคำให้การให้จำเลย ๑ ครั้งและว่าความในฐานะทนายความจำเลยอีก ๓ ครั้งในการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นสำหรับคดีนี้ จึงเป็นการกระทำที่ปราศจากอำนาจพึงกระทำได้เพราะผู้ถูกกล่าวหายังไม่พ้นกำหนดห้ามทำการเป็นทนายความดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นการประทุติตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาลเสร็จเด็ดขาดในแต่ละครั้งที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำ กรณีเป็นการกระทำทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหลายกรรมต่างกัน มิใช่เป็นการกระทำต่อเนื่องกันซึ่งต้องลงโทษผู้ถูกกล่าวหาทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑และเมื่อความปรากฏต่อศาลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเช่นเดียวกันนี้อีกหลายคดี ศาลจึงมีอำนาจให้นับโทษของผู้ถูกกล่าวหาต่อจากคดีอื่นได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง

▶ ศาลนับโทษจำคุกจำเลยคดีนี้ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีอื่นของศาลชั้นต้นได้ แม้ว่าคดีอื่นจะยังไม่ถึงที่สุด

▶ ฎ. ๑๐๘๙/๒๕๕๐ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่าจำเลยเป็นบุคคลเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๙๖๔/๒๕๔๖ ของศาลชั้นต้น ซึ่งศาลพิพากษาให้จำคุก ๔ ปี ๖ เดือน จำเลยยังต้องถูกบังคับตามคำพิพากษารออยู่ แม้คดีดังกล่าวจะยังไม่ถึงที่สุดและอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ ก็ไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษจำคุกต่อไม่ได้

▶ ฎ.๕๓๘๗/๒๕๔๗ การนับโทษต่อจากสำนวนคดีเรื่องใดจะต้องปรากฏว่าคดีเรื่องนั้นศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยไว้ก่อนแล้ว เมื่อศาลพิพากษาคดีเรื่องหลังจึงจะนับโทษต่อจากกำหนดโทษในสำนวนคดีเรื่องก่อนได้ เมื่อปรากฏจากคำฟ้องฎีกาของจำเลยที่ ๒ แจ้งชัดแล้วว่าคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยต่อนั้น ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำเลยแม้ว่าคดีดังกล่าวที่โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยต่อจะยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ยังไม่ถึงที่สุดดังที่จำเลยที่ ๒ กล่าวอ้างก็ตาม แต่เมื่อศาลอุทธรณ์ยังไม่ได้พิพากษาลบให้ยกฟ้องโจทก์จำเลยจึงยังคงต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาในคดีดังกล่าวอยู่ การที่คดียังไม่ถึงที่สุดจึงไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษจำเลยต่อไม่ได้

- ▶ **ฎ.๑๙๙๖/๒๕๖๔** ป.อ.มาตรา ๒๒ วรรคแรก เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับโทษจำคุกจำเลยว่าให้เริ่มนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา โดยมีข้อยกเว้นในกรณีที่ศาลจะมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น ซึ่งวันมีคำพิพากษามาบทบัญญัติดังกล่าวหมายถึงวันที่ศาลอ่านคำพิพากษาโดยเปิดเผยตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๒ และ ๑๘๔ โดยคำพิพากษาไม่จำเป็นต้องถึงที่สุด เพราะเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วจำเลยย่อมต้องถูกบังคับโทษตามคำพิพากษานั้น แม้ต่อมาภายหลังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะพิพากษาแก้โทษจำคุกก็ไม่มีผลต่อวันเริ่มนับโทษจำคุกแต่อย่างใด การที่ดียังไม่ถึงที่สุดจึงไม่ใช่เหตุที่จะนำมานับโทษต่อไม่ได้

▶ (๓) โทษกักขัง

- ▶ **มาตรา ๒๔-** ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขัง ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน
- ▶ ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้
- ▶ ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึงพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลและให้ถือว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายนี้

► การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก (มาตรา ๒๗)

- ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังตามมาตรา ๒๓ (คือผู้ที่กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกและศาลในคดีนั้นเห็นว่าโทษที่จะลงไม่เกินสามเดือน โดยไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยได้รับโทษจำคุกแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลในคดีหลังจึงได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังไม่เกินสามเดือน) ได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

- (๑) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- (๒) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ
- (๓) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก
- ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

- ศาลจะเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกตามมาตรา ๒๗ วรรคสองได้ ก็เฉพาะกรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกตามมาตรา ๒๓ เท่านั้น ดังนั้น หาก

► ๑) มีการกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา ๒๙

๒) มีการกักขังเพราะไม่ยอมส่งทรัพย์สิน หรือไม่ยอมชำระราคาทรัพย์สินที่รับตามมาตรา ๓๗ หรือ

- ๓) มีการกักขังเพราะไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือยอมทำทัณฑ์บน แต่หาประกันไม่ได้ตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง

► ไม่อาจนำมาตรา ๒๗ ในการเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกได้

- (แต่มี ฎ. ๔๐๓/๒๕๑๗ วินิจฉัยว่าผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา ๒๙ ในระหว่างที่รับโทษกักขังอยู่ได้ทำผิดข้อกำหนดตามมาตรา ๒๗ ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกได้ ซึ่งฎีกาฉบับนี้ไม่น่าจะตรงกับหลักกฎหมายในมาตรา ๒๗)

▶ ๔. โทษปรับ

▶ มาตรา ๒๘ — ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล

▶ บทบังคับเพื่อให้ได้ค่าปรับ

▶ มาตรา ๒๙ — ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

▶ ความในวรรคสองของมาตรา ๒๙ มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

▶ ฎ.๑๓๗๕/๒๕๐๓ ศาลลงโทษปรับจำเลย จำเลยชำระค่าปรับบางส่วนแล้ว จำเลยขอให้ศาลสั่งคืนค่าปรับโดยจำเลยขอถูกกักขังแทนค่าปรับ ดังนี้ ศาลสั่งคืนค่าปรับให้จำเลยไม่ได้ เพราะการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับก็ดี การกักขังแทนค่าปรับก็ดี เป็นวิธีการชดใช้ค่าปรับที่ยังไม่ชำระเท่านั้น

▶ ฎ.๑๕๑๕/๒๕๔๗ ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย ๖ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ให้คุมความประพฤติจำเลยโดยให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก ๓ เดือนต่อครั้ง มีกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ , ๓๐ ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษาแก้เป็นว่าให้จำคุกจำเลย ๑ เดือน ไม่ปรับ ไม่รอการลงโทษ และไม่คุมความประพฤติ นอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ แม้จำเลยได้ชำระค่าปรับและรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติอันเป็นการปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นครบถ้วนแล้ว เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษาแก้เป็นไม่ปรับ จำเลยย่อมขอรับเงินค่าปรับที่ชำระไปแล้วคืนได้

▶ ฎ.๑๐๔๘๘/๒๕๕๘ ป.อ. มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า “โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด” เมื่อจำเลยถึงแก่ความตายในระหว่างการศึกษาของศาลฎีกา โทษตามคำพิพากษาของศาลล่างทั้งสองจึงเป็นอันระงับไปตามบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อผู้ร้องซึ่งเป็นทายาทของผู้ตายยื่นคำร้องขอคืนค่าปรับที่จำเลยชำระต่อศาลตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จึงต้องคืนเงินค่าปรับให้แก่ผู้ร้อง

- **ฎ. ๓๒๘๗/๒๕๓๔** จำเลยต้องคำพิพากษาศาลฎีกาให้ลงโทษปรับ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำเลยชำระค่าปรับภายใน ๓๐ วัน แต่เนื่องจากค่าปรับมีจำนวนสูงมากกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ จึงให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับไปพลางก่อน
 ดังนี้ เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อนเพื่อให้จำเลยนำเงินมาชำระค่าปรับ มิใช่เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับเสียทีเดียว เมื่อศาลชั้นต้นสั่งให้กักขังจำเลยจนครบกำหนด ๓๐ วันแล้ว จำเลยก็ยังไม่ชำระค่าปรับเช่นนี้แสดงว่าจำเลยฝ่าฝืนไม่ชำระค่าปรับ ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินของจำเลยเพื่อใช้ค่าปรับได้ไม่เป็นการผิดเจตนารมณ์ ของประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙.

- ▶ การกักขังแทนค่าปรับ
- ▶ ให้ถืออัตราห้าร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สองแสนบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้ (มาตรา ๓๐ วรรคแรก)
- ▶ ในกรณีถูกกักขังแทนค่าปรับตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ไปแล้ว ต่อมาศาลฎีกามีคำพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ยกฟ้อง ก็ไม่ต้องจ่ายเงินค่าปรับคืนให้แก่จำเลยเพราะเหตุถูกกักขัง (ฎ.๖๗๘๘/๒๕๕๙)
- ▶ หากจะกักขังเกิน ๑ ปี ศาลจะต้องระบุให้ชัดเจนในคำพิพากษา มิฉะนั้นจะกักขังเกิน ๑ ปีไม่ได้

- ▶ **ฎ.๘๗๖๘/๒๕๔๗** การกักขังแทนค่าปรับตาม ป.อ. มาตรา ๓๐ วรรคแรก ให้ถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑ ปีแต่ไม่เกิน ๒ ปี ก็ได้ แต่ศาลจะต้องสั่งไว้ให้ชัดเจน หากศาลไม่ได้สั่งไว้เป็นอย่างอื่นโดยชัดเจน ก็จะกักขังเกินกำหนด ๑ ปี ไม่ได้ ถึงแม้ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป เมื่อศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งให้กักขังจำเลยทั้งสองไว้เป็นอย่างอื่น ดังนั้น หากจะกักขังแทนค่าปรับก็กักขังได้เพียง ๑ ปี

- ▶ **หากจำเลยเป็นนิติบุคคล ศาลจะให้บังคับชำระค่าปรับตามมาตรา ๓๐ ไม่ได้**
- ▶ **ฎ.๖๗๕๔/๒๕๔๔** จำเลยทั้งสองกระทำความผิดโดยเป็นตัวการร่วมกันและจำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเรื่องการกักขังแทนค่าปรับมาใช้บังคับแก่จำเลยที่ ๑ ได้ที่ศาลชั้นต้นให้บังคับชำระค่าปรับแก่จำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐ ด้วยจึงไม่ถูกต้อง

- ▶ การชำระค่าปรับต้องกระทำภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา
- ▶ **ฎ. ๔๘๔๙/๒๕๕๐** ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษปรับจำเลย จำเลยจะต้องชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษามาตาม ป.อ. มาตรา ๒๙ จำเลยจะขอชำระค่าปรับเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๔๕ วรรคหนึ่ง หาได้ไม่
- ▶ ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับผู้กระทำความผิดหลายคนในความผิดอันเดียวกัน การปรับต้องเรียงตามรายตัวบุคคล (มาตรา ๓๑) เช่น ศาลพิพากษาจำคุกจำเลยทั้งสองคนละ ๒ ปี และปรับ ๔๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นจำเลยแต่ละคนต้องชำระค่าปรับคนละ ๔๐,๐๐๐ บาท
- ▶ **กรณีจำเลยเป็นผู้ต้องโทษกักขังแทนโทษปรับและได้รับโทษกักขังแล้วบางส่วน ต่อมา มี พ.ร.ฎ.อภัยโทษให้ผู้ต้องกักขังได้รับพระราชทานอภัยโทษ ต้องถือว่าโทษกักขังในส่วนที่เหลือเป็นอันสิ้นสุดลง จะไปบังคับคดีกับทรัพย์สินของจำเลยเพื่อนำมาชำระค่าปรับในส่วนที่เหลือไม่ได้**

ฎ. ๓๑๘๘/๒๕๖๔ (ประชุมใหญ่)

การกักขังเป็นโทษประการหนึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๑๘ และตามมาตรา ๒๙ มาตรา ๒๙/๑ และมาตรา ๓๐ แห่ง ป.อ. กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับต้องชำระค่าปรับภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษา หากมิได้มีการชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลานั้น ผู้ต้องโทษปรับจะถูกยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นอาจถูกกักขังแทนค่าปรับ ดังนั้น เมื่อศาลชั้นต้นลงโทษปรับ โดยหากไม่ชำระค่าปรับให้กักขังจำเลยมีกำหนด ๑ ปี แทนค่าปรับ

- ▶ ๓,๔๘๗,๐๒๕ บาท และจำเลยไม่มีเงินชำระค่าปรับจนต้องรับโทษกักขัง จึงเป็นกรณีที่โทษเดิมตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งเป็นโทษปรับ ได้เปลี่ยนไปเป็นโทษกักขังจำเลยมีกำหนดระยะเวลา ๑ ปี แทน เพราะหากจำเลยถูกกักขังครบ ๑ ปี โทษตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นย่อมสิ้นสุดลง ไม่มีโทษปรับที่จะต้องถูกบังคับอีกต่อไป ต่อมาเมื่อมี พ.ร.ฎ.พระราชทานอภัยโทษ พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๕ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ วินิจฉัยว่า บทบัญญัติของกฎหมาย

ดังกล่าวเป็นการพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษเด็ดขาดในกรณีที่ผู้นั้นยังไม่ได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับให้ได้รับการปล่อยตัวไปโดยไม่ต้องรับโทษเท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อนำมาขายทอดตลาดชำระเป็นค่าปรับด้วย การยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของจำเลยเพื่อบังคับค่าปรับในส่วนที่เหลือจึงมิได้รับพระราชทานอภัยโทษไปแต่อย่างใดนั้น หมายถึงเฉพาะนักโทษเด็ดขาดซึ่งยังไม่ได้รับโทษกักขังแทนโทษจำคุกหรือยังไม่ได้ถูกกักขังแทนค่าปรับให้ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไปโดยไม่ต้องรับโทษ แต่ไม่รวมถึงการยึดหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อนำออกขายทอดตลาดชำระเป็นค่าปรับด้วย ตามมาตรา ๕ วรรคสอง แต่ในส่วนของจำเลยคดีนี้ เป็นนักโทษเด็ดขาดและเป็นผู้ต้องกักขังแล้วตามคำสั่งของศาลชั้นต้น จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง (๑) หากใช้วรรคสองไม่ถือได้ว่า โทษกักขังในส่วนที่เหลืออยู่ซึ่งจำเลยจะต้องรับเป็นอันสิ้นสุดลงอันเป็นไปตามผลของกฎหมาย โทษตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นจึงสิ้นสุดลง ไม่แตกต่างจากการที่จำเลยถูกกักขังครบ ๑ ปี จึงไม่มีโทษปรับที่จำเลยจะต้องถูกบังคับอีกต่อไป การที่ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับโทษปรับ และยกคำร้องของจำเลยที่ขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดี จึงเป็นการไม่ชอบ

▶ ๕.โทษริบทรัพย์สิน

- ▶ การริบทรัพย์สินแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี

- ▶ (๑) ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดก็ตาม (มาตรา ๓๒)

- ▶ (๒) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (มาตรา ๓๔)

- ▶ (๓) ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด (มาตรา ๓๓)

- ▶ (๑) ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอไม่ว่าจะเป็นของผู้ใด
- ▶ คือ ทรัพย์สินที่ ทำ หรือ มีไว้เป็นความผิด ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (มาตรา ๓๒) เช่น ยาเสพติด เงินตราปลอม แผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ปลอม แผ่นป้ายแสดงการเสียภาษีประจำปีและใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ที่มีผู้ทำปลอมขึ้น อาวุธปืนไม่มีทะเบียน
- ▶ ฎ. ๙๒๒๖/๒๕๔๗ อาวุธปืนของกลางเป็นอาวุธปืนไม่มีเครื่องหมายทะเบียน ผู้ใดมั่วย้อมเป็นความผิด การที่ศาลล่างทั้งสองมีคำพิพากษาให้ริบ จึงชอบด้วย ป.อ. มาตรา ๓๒
- ▶ การมีอาวุธปืนมีทะเบียนของผู้อื่นไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ถือว่าอาวุธปืนดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด
- ▶ ฎ. ๘๔๗๔/๒๕๕๗ จำเลยกระทำความผิดฐานมีอาวุธปืนมีทะเบียนของผู้อื่นไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ความผิดจึงอยู่ที่การไม่ได้รับใบอนุญาต หากทำให้อาวุธปืนและซองกระสุนปืนที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนผิดกฎหมายไปไม่ อาวุธปืนดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิดอันจะพึงต้องริบ และไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๒, ๓๓ ไม่อาจริบตามคำขอท้ายฟ้องของโจทก์ได้ ชอบที่จะต้องส่งคืนแก่เจ้าของ

- ▶ ฎ. ๗๙๐๑/๒๕๖๐ สำหรับอาวุธปืนของกลางแม้เป็นอาวุธปืนที่มีทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย แต่การที่จำเลยใช้อาวุธปืนดังกล่าวยิงขึ้นฟ้าเพื่อให้ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ เกิดความกลัวหรือความตกใจและกระสุนปืนถูกบ้านของผู้เสียหายที่ ๓ ได้รับความเสียหาย กรณีย่อมถือได้ว่าอาวุธปืนของกลางเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๔ อันพึงต้องริบตามมาตรา ๓๓(๑) มิใช่เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ริบอาวุธปืนของกลางเพราะจำเลยใช้ในการกระทำความผิดฐานพาอาวุธปืนติดตัวไปไม่เสียหามบ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตาม พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ มาตรา ๘ ทวิ วรรคหนึ่ง, ๗๒ ทวิ วรรคสอง

▶ (๒) ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด

▶ มาตรา ๓๔

▶ บรรดาทรัพย์สิน (๑) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๕๐ มาตรา ๑๖๗ มาตรา ๒๐๑ หรือมาตรา ๒๐๒ หรือ

▶ (๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด

▶ ทรัพย์สินตามมาตรา ๓๔ นี้จะริบได้จะต้องมีการได้ให้กันแล้ว

▶ หากการให้ทรัพย์สินไม่เป็นความผิดตามมาตราที่ระบุไว้ ก็จะริบทรัพย์สินที่ได้ให้นั้นไม่ได้

▶ ฎ. ๑๒๖๒/๒๕๕๗ การที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ต้องเบิกความต่อศาลตามความจริงในระหว่างเป็นพยานในคดีที่ผู้กระทำความผิดถูกฟ้องนั้น เป็นหน้าที่อย่างเดียวกับประชาชนทั่วไป หากเป็นหน้าที่โดยตรงอันสืบเนื่องมาจากการที่เจ้าพนักงานผู้จับกุมผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ที่ต้องเบิกความตามความจริงจึงไม่เป็นการกระทำการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานโดยเฉพาะ แม้จำเลยทั้งสามจะให้และรับว่าจะให้เงินแก่เจ้าพนักงานตำรวจเพื่อจูงใจให้เบิกความผิดไปจากความจริง ก็ไม่เป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๑๔๔

▶ ส่วนของกลางนั้น เมื่อการกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิด จึงต้องคืนของกลางแก่เจ้าของ

- ▶ (๓) ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะรับหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

▶ มาตรา ๓๓

- ▶ ในการรับทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจรับตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

▶ (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

▶ (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

- ▶ เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

- ▶ ฎ. ๓๓๕๕/๒๕๒๘ จำเลยจำเลยของกลางชนท้ายรถจักรยานที่ร้อยตำรวจตรี ส. ขับจีโดยมีเจตนาทำร้ายเพราะโกรธแค้นที่จับจำเลยมาสถานีตำรวจและไม่ยอมปล่อยจำเลยตามคำขอร้องของจำเลย จนร้อยตำรวจตรี ส. ได้รับบาดเจ็บ จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๖ วรรคหนึ่งของกลางจึงเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจรับเสียได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓

- ▶ ฎ. ๖๘๖/๒๕๒๙ รดจักรยานยนต์ของกลางที่จำเลยที่ 1 กับพวกใช้แล่นไล่ตามและขับปาดหน้า รดจักรยานยนต์ผู้เสียหายให้หยุดเพื่อทำการปล้นทรัพย์ผู้เสียหายถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ศาลมีอำนาจสั่งรับตามป.อ. มาตรา 33

- ▶ ฎ. ๒๐๙๑/๒๕๓๐ จำเลยร่วมกับ ม.วางแผนฆ่าผู้เสียหายโดยใช้รถยนต์กระบะไปดักรอผู้เสียหายที่สถานีบริการน้ำมันและขับรดดังกล่าวตามรถผู้เสียหายไป แล้ว ม. ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายขณะรถยนต์กระบะกำลังแล่นของรถผู้เสียหายขึ้นไป ดังนั้นรถยนต์กระบะดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจสั่งรับได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓

- ▶ **ฎ.๗๑๑๐/๒๕๕๙** จำเลยใช้รถบรรทุกกลางจูงและรถบรรทุกกึ่งพ่วงของกลางมีน้ำหนักบรรทุกรวมน้ำหนักรถเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ถึง ๑๐,๔๐๐ กิโลกรัม เพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่ทางหลวงแผ่นดิน ทั้งยังมีผลกระทบต่อผู้ร่วมใช้เส้นทางสัญจรไปมาที่ต้องเสี่ยงต่ออันตรายอันเกิดจากสภาพแห่งท้องถนนที่ได้รับความเสียหาย ทำให้ยากต่อการควบคุมให้รถแล่นไปได้อย่างปลอดภัย ซึ่งอาจมีผลก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นได้ ดังนั้น รถบรรทุกกลางจูงและรถบรรทุกกึ่งพ่วงของกลางซึ่งใช้ในการกระทำความผิด จึงเป็นทรัพย์สินที่สมควรต้องริบ
- ▶ **ฎ.๖๗๓๖/๒๕๕๘** รถยนต์ของกลางที่จำเลยใช้ขับในขณะเมาสุราและขับรถหลบหนีด้วยความเร็วสูงโดยไม่ได้อำนาจถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่นถือเป็นทรัพย์สินที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดตามฟ้อง โดยตรงอันพึงริบตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑)
- ▶ **ฎ.๖๖๗๔/๒๕๕๘** ความผิดฐานแข่งรถในทางโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจรตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๓๕ นั้นนอกจากจะเป็นความผิดที่เกิดขึ้นเพราะละเว้นกระทำคือไม่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานจราจรแล้ว ยังเป็นความผิดที่เกิดขึ้นเพราะการกระทำการแข่งรถด้วย รถจักรยานยนต์ของกลางที่ใช้แข่งขันกันจึงเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ (๑)

- ▶ **ฎ.๓๖๐๘/๒๕๓๗** โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานมีเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย มิได้ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองฐานเสพและจำหน่ายเฮโรอีนโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ดังนี้ แม้เจ้าพนักงานจะจับจำเลยทั้งสองได้พร้อมกับยึดได้เฮโรอีนจำนวน ๑๑๕ หลอด ธนบัตรไทยชนิดต่าง ๆ จำนวน ๗๐,๕๑๐ บาท และสมุดฝากเงินธนาคาร ๒ แห่ง กับไซลิ่งค์พร้อมเข็มฉีดยา ๕ ชุด ซึ่งโจทก์อ้างว่าเป็นเงินที่จำเลยทั้งสองได้มาจากการจำหน่ายเฮโรอีน กับเป็นอุปกรณ์ในการเสพเฮโรอีนของจำเลยตามลำดับ แต่ไซลิ่งค์พร้อมเข็มฉีดยาและเงินดังกล่าวก็มีใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือวัตถุอื่นซึ่งจำเลยใช้ในการกระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องดั่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๒ แห่งพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษฯ แต่อย่างไรใด ไม่อาจริบได้
- ▶ **ในกรณีทรัพย์สินเป็นยานพาหนะแต่มิได้ใช้เพื่อกระทำความผิดโดยตรง ก็ไม่อาจริบได้ตามมาตรา ๓๓ (๑)**
- ▶ **ฎ.๑๗๗๐/๒๕๓๐** จำเลยทั้งห้าใช้เรือไม้และเครื่องยนต์เป็นยานพาหนะไปลักจิ้งนกกี่แค้นบนเกาะ เมื่อลักจิ้งนกกี่แค้นได้แล้ว ขนกลับมามลเรือของกลางก็ถูกจับ ดังนี้ เรือไม้และเครื่องยนต์ของกลางดังกล่าวเป็นเพียงยานพาหนะที่จำเลยทั้งห้าใช้เดินทางไปมายังเกาะที่เกิดเหตุเพื่อลักทรัพย์เท่านั้น จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงริบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 (1).

▶ **ฎ.๒๕๕๖/๒๕๓๐** จำเลยทั้งสองเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านผู้เสียหายแล้วเปิดประตูระเบียง หน้าบ้านผู้เสียหายวิ่งไปนั่งซ้อนท้าย รถมอเตอร์ไซด์ซึ่งจอดรออยู่หลบหนีไป การกระทำของจำเลยเป็นการลักทรัพย์สำเร็จแล้ววิ่งหลบหนีไปโดยใช้รถจักรยานยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ของกลางมีได้มีไว้เพื่อใช้หรือได้ใช้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จึงมีใช้ทรัพย์สินอันพึงรับตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑)

▶ **ฎ.๕๕๗๖/๒๕๕๕** ขณะเกิดเหตุรถยนต์ของกลางจอดอยู่หน้าบ้านที่จำเลยกับพวกเข้าไปลักทรัพย์โดยจำเลยกับพวกถูกจับขณะที่ยังไม่ได้ขนย้ายทรัพย์สินที่ลักมาขึ้นรถยนต์แต่อย่างใดจำเลยกับพวกเพียงนำรถยนต์มาจอดใกล้บริเวณเกิดเหตุเท่านั้น และจะใช้รถยนต์คันดังกล่าวในการขนย้ายทรัพย์สินออกไปหลังจากที่ลักทรัพย์สำเร็จ เมื่อยังไม่มีการขนย้ายทรัพย์สินที่ลักมาขึ้นรถยนต์ จึงรับฟังไม่ได้ว่ามีการใช้รถยนต์เป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์โดยตรง รถยนต์ของกลางจึงมีใช้ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงรับได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ ต้องคืนให้แก่ผู้ร้อง

▶ **ฎ.๑๒๓๓/๒๕๓๓** การที่จำเลยได้ขับขี่รถจักรยานยนต์ของกลางไปพยายามปล้นทรัพย์แต่ก็เป็นเพียงยานพาหนะไปมาและพาจำเลยกับพวกหลบหนีให้พ้นจากการจับกุมโดยสะดวกและรวดเร็วเท่านั้น รถมอเตอร์ไซด์ของกลางจึงมีใช้ทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงรับ

- **ฎ. ๕๐๕๙/๒๕๖๖** จำเลยทั้งหกใช้รถยนต์ของกลาง ๔ คัน พาคนต่างด้าว ๕๗ คน ที่ลักลอบเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยไปส่งยังจุดหมายปลายทางที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จึงเป็นการใช้รถยนต์ของกลางเป็นยานพาหนะให้คนต่างด้าวนั่งโดยสารมาในรถด้วยเท่านั้น มิได้เป็นการใช้รถยนต์ของกลางเพื่อพาคนต่างด้าวหลบหนีให้พ้นจากการจับกุม หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจตามฟ้องของโจทก์โดยตรง รถยนต์ของกลางจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเลยทั้งหกได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓(๑)

► **ฎ. ๑๕๙๗๘/๒๕๖๖** การขับรถกระบะบรรทุกของกลางที่มีการทำหลังคาฝาบิดด้านข้าง และด้านท้ายจากจังหวัดกาญจนบุรีไปจังหวัดสมุทรปราการมีระยะทางไกลเกินกว่าจะเดินไปได้เอง จำเลยจำเป็นต้องใช้รถของกลางเป็นยานพาหนะพาคนต่างด้าวเดินทางไป โดย

ใช้วิธีการให้คนต่างด้าวสองคนหลบซ่อนอยู่ในช่องใต้หลังคาด้านบนของหัวรถ แล้วใช้ถังน้ำมันขนาดประมาณ 30 ลิตร หลายถังปิดบังไว้ อันเป็นการซ่อนเร้นคนต่างด้าวดังกล่าว จึงมิใช่การใช้รถของกลางตามสภาพอย่างยานพาหนะโดยสารทั่วไป อันเป็นข้อที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาของจำเลยที่มุ่งประสงค์จะใช้รถของกลางในการช่วยเหลือ ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวพ้นจากการจับกุม รถของกลางจึงเป็นทรัพย์สินที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจจับได้ตาม ป.อ. มาตรา 33 (1)

► **ฎ. ๗๑๙/๒๕๖๘** การที่จำเลยใช้รถยนต์เก๋งของกลางไปจอดครอบงมดอยผาหมี ซึ่งเป็นภูเขา และเป็นแนวชายแดนของราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา แล้วรับคนต่างด้าวที่เพิ่งเดินลัดเลาะมาจากภูเขามุ่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผ่านช่องทางธรรมชาติเข้ามาในราชอาณาจักรไทย หลบหนีไปทันที แสดงให้เห็นถึงการติดต่ออันแนบแน่นวางแผนกันกับคนต่างด้าวไว้เป็นอย่างดีมาก่อน โดยจำเลยไปรอคอยและใช้รถยนต์เก๋งในการพาคนต่างด้าวหลบหนีให้เกิดความสะดวกในการกระทำความผิด ทำให้การลักลอบนำพาคนต่างด้าวหลบหนีมีความแนบเนียนเสมือนเป็นการโดยสารรถยนต์ทั่วไป เพื่อให้พ้นการจับกุม พฤติการณ์ในการใช้รถยนต์เก๋งของกลางของจำเลยในขณะที่กระทำความผิดตามฟ้องจึงไม่ใช่เป็นเพียงใช้เป็นพาหนะโดยสารโดยทั่วไป หากแต่เป็นการใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง อันควรรับตาม ป.อ. มาตรา 33 (1) เพื่อไม่ให้จำเลยมีโอกาสใช้ทรัพย์สินในการกระทำความผิดเช่นเดียวกันนั้นได้อีก และเพื่อไม่ให้เป็นอย่างแก่ผู้ที่คิดกระทำความผิดเช่นเดียวกันนี้

- ▶ **ฎ. ๑๗/๐๒/๒๕๖๘** ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า หม้อแปลงไฟฟ้าที่ลักมีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักมาก ไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปได้ด้วยกำลังของจำเลยกับพวก เพื่อให้เคลื่อนย้ายหม้อแปลงไฟฟ้าไปได้ จำเลยกับพวกจึงใช้รถจักรยานยนต์พ่วงข้างของกลาง บรรทุกหม้อแปลงไฟฟ้า พกติดการฉกชิงสดจนกว่าการที่จำเลยกับพวกจะลักทรัพย์ของผู้เสียหายไปได้อย่างต้องอาศัยรถจักรยานยนต์พ่วงข้างของกลางในการกระทำความผิด รถจักรยานยนต์พ่วงข้างของกลางจึงเป็นเครื่องมือหรือเป็นส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์อันถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่จำเลยกับพวกใช้ในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑) จึงพิพากษาให้ริบรถจักรยานยนต์พ่วงข้าง ของกลาง

- ▶ ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดโดยเจตนา (ฎ. ๒๐๗๗/๒๕๖๒)
- ▶ โทษเป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด จึงไม่อาจริบทรัพย์สินซึ่งผู้ตายได้ใช้ในการกระทำความผิดได้ (ฎ. ๒๔๕๖/๒๕๓๐)
- ▶ กรณีมีผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลย แต่โจทก์ฟ้องจำเลยเท่านั้น แล้วศาลพิพากษาว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินที่ผู้ร่วมกระทำความผิดได้ใช้ในการกระทำความผิดตาม มาตรา ๓๓(๑) ได้
- ▶ **ฎ. ๕๒/๒๕๖๖** บทบัญญัติในเรื่องริบทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นกรณีตาม ป.อ. มาตรา ๓๒ หรือ มาตรา ๓๓ นั้น มุ่งถึงตัวทรัพย์สินเป็นสำคัญ จะต่างกันก็แต่ว่าตามมาตรา ๓๒ ศาลจะต้องริบเสียทั้งสิ้น ส่วนมาตรา ๓๓ ให้อยู่ในดุลพินิจของศาล เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๓ วรรคท้ายเท่านั้น ที่จะสั่งริบไม่ได้
ดังนั้น ในคดีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกับพวกมีปืนและสายไฟฟ้าติดตัวร่วมกันปล้นทรัพย์ โดยใช้สายไฟฟ้าวัดคอกเจ้าทรัพย์ แม้ศาลจะวินิจฉัยว่า จำเลยมิได้กระทำความผิดก็ดี แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าสายไฟฟ้าของกลางเป็นทรัพย์สินซึ่งใช้ในการกระทำความผิดแล้วก็ย่อมริบได้ เพราะอยู่ในดุลพินิจของศาล ตามมาตรา ๓๓

► **ฎ. ๘๖๖๔/๒๕๕๔** การที่ศาลจะมีอำนาจสั่งริบทรัพย์ซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๓ (๑) นั้น มีความมุ่งหมายถึงให้ริบตัวทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้ในการกระทำความผิด นั้น ๆ โดยตรง กล่าวคือ ทรัพย์สินนั้นจะต้องเกี่ยวข้องเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำความผิดด้วย ซึ่งต้องพิจารณา ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง ๆ ไป คดีนี้แม้โจทก์บรรยายฟ้องข้อ ๒ ว่า เจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อม

รถจักรยานยนต์ที่จำเลยใช้เป็นเครื่องมืออุปกรณ์และยานพาหนะในการกระทำความผิด และจำเลยให้การรับ สารภาพก็ตาม แต่โจทก์ก็บรรยายฟ้องในข้อ ๑ ว่า ในการกระทำความผิดลักทรัพย์ จำเลยใช้รถจักรยานยนต์ เป็นยานพาหนะเพื่อสะดวกในการลักทรัพย์ การพาทรัพย์สินนั้นไป และเพื่อให้พ้นการจับกุม อันเป็นการกระทำ หลังจากลักทรัพย์สำเร็จแล้ว โดยจำเลยนำทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ลักม้ายังรถจักรยานยนต์เพื่อพา ออกไปจากที่ เกิดเหตุซึ่งตามปกติรถจักรยานยนต์ของกลางโดยสภาพก็มีไว้เพื่อบรรทุกคนหรือ สิ่งของจากที่หนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ดังนี้ รถจักรยานยนต์ของกลางจึงไม่ใช่เครื่องมือหรือเกี่ยวข้องเป็นส่วน หนึ่งของการลักทรัพย์อันจะถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิดโดยตรง

► **ฎ. ๕๔๐/๒๕๖๔** มาตรา ๓๓ ตรี เป็นเพียงบทบัญญัติถึงเหตุที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับ โทษหนักขึ้นเท่านั้น มิใช่บัญญัติให้ถือว่ายานพาหนะนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด การที่จะริบรถยนต์กระบะของกลางจึงต้องเป็นกรณีที่จะต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ ในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๓(๑) แม้คดีนี้จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพ แต่ ข้อเท็จจริงตามฟ้องก็เป็นกรณีที่จำเลยทั้งสองร่วมกันลักทรัพย์ลวดทองแดงน้ำหนักประมาณ ๗๐ กิโลกรัมของผู้เสียหายแล้วนำไปบรรทุกซ่อนในรถกระบะของกลางพาลวดทองแดงนั้นไป พฤติการณ์ ตามที่บรรยายในคำฟ้องฟังได้เพียงว่าจำเลยทั้งสองกับพวกลักทรัพย์ลวดทองแดงสำเร็จแล้ว จำเลยกับ พวกจึงนำลวดทองแดงของผู้เสียหายที่ลักมาบรรทุกในรถกระบะของกลางพาลวดทองแดงนั้นไป ดังนี้ แม้จำเลยกับพวกจะบรรทุกลวดทองแดงในลักษณะซุกซ่อน รถกระบะของกลางก็ไม่ใช่เครื่องมือหรือเป็น ส่วนหนึ่งในการลักทรัพย์ อันเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรงและไม่ใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อ ใช้ในการกระทำความผิดอันจะพึงรับตาม ป.อ.มาตรา ๓๓(๑)

- ▶ ทรัพย์สินซึ่งบุคคลมิได้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หมายถึงมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว แต่ผู้กระทำยังมิได้ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด หรืออาจยังไม่มีมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำจึงยังมีทุนได้ใช้ทรัพย์สินนั้นในการกระทำความผิด

- ▶ ฎ.๙๙๙/๒๕๖๑ การที่จำเลยที่ ๓ ไปรื้อรับเมทแอมเฟตามีนของกลางจากจำเลยที่ ๑ (จำเลยที่ ๓ สั่งซื้อเมทแอมเฟตามีนจาก จ. และ จ. ว่าจ้างจำเลยที่ ๑ ให้นำมามอบแก่จำเลยที่ ๓) ที่จุดนัดหมาย ถือเป็นการกระทำที่ใกล้ชิดต่อความผิดสำเร็จเข้าขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่การกระทำไม่บรรลุผล จำเลยที่ ๓ จึงมีความผิดฐานพยายามมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เช่นเดียวกับความผิดสำเร็จฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๗ และเงินที่จำเลยที่ ๓ เตรียมไว้สำหรับซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้นำมาส่งมอบให้ เงินดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินซึ่งมิได้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ศาลจึงมีอำนาจรับได้ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓ (๑)

- ▶ หากจำเลยเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นเอง จำเลยต้องให้การตั้งแต่แรกในคดีที่ตนตกเป็นจำเลยเพื่อขอคืนของกลาง จำเลยจะมายื่นคำร้องในภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาในคดีอาญาแล้วไม่ได้

- ▶ ฎ. ๑๓๔๑๕/๒๕๕๗ ตามบทบัญญัติแห่ง ป.อ.มาตรา ๓๖ แม้จะไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรงห้ามจำเลยขอคืนของกลางที่ศาลส่งรับก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าเป็นเรื่องให้สิทธิแก่บุคคลภายนอก ซึ่งมีใช้จำเลยในคดีนั้นเท่านั้นที่จะมีสิทธิขอคืนทรัพย์สินของกลางที่ศาลส่งรับโดยอ้างว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด มิใช่ให้สิทธิแก่จำเลยในคดีที่จะใช้สิทธิเช่นนั้นด้วย เพราะหากจำเลยเป็นเจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินของกลางและมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด จำเลยก็ย่อมมีสิทธินำพยานเข้าสืบในชั้นพิจารณาคดีนั้น เพื่อแสดงว่าจำเลยเป็นเจ้าของทรัพย์สินของกลางแท้จริงและมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ดังนั้น เมื่อผู้ร้องเป็นจำเลยในคดีที่ศาลมีคำสั่งรับรถใช้ในงานเกษตรของกลาง และคดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว จำเลยจึงไม่มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลส่งคืนรถของกลางได้

▶ กระทำความผิดฐานพาอาวุธปืนไปในเมือง หมู่บ้าน หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ริมของพกอาวุธปืนได้ (ฎ.๘๖๐๒/๒๕๕๙)

▶ ทรัพย์สินที่ริบจะตกเป็นของแผ่นดินเมื่อคดีถึงที่สุด (มาตรา ๓๕) (ฎ.๓๘๒๙/๒๕๔๒) และเมื่อตกเป็นของแผ่นดินแล้ว เจ้าของทรัพย์สินไม่มีสิทธิที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ใดได้ (ฎ.๗๕๐๑/๒๕๔๙)

▶ การขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ (มาตรา ๓๖)

▶ ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

▶ หากทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบเป็นทรัพย์สินตามมาตรา ๓๒ จะยื่นคำร้องขอคืนไม่ได้ เช่น ปืนเถื่อน ยาเสพติดฯ

▶ หนึ่งปีนับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด หมายถึง หนึ่งปีนับแต่เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาแล้ว 'ไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์หรือฎีกา' มิใช่หนึ่งปีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งริบของกลางแล้วไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์ (ฎ.๔๗๐/๒๕๔๓)

▶ ศาลจะต้องมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินเสียก่อน หากยังไม่มีคำพิพากษาให้ริบ ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอคืนของกลางก่อนไม่ได้ (ฎ.๕๐๔๕/๒๕๔๕)

▶ เจ้าของร่วมสามารถยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบได้

▶ ฎ.๒๐๐/๒๕๓๗ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มิได้จำกัดสิทธิผู้เป็นเจ้าของร่วมมิให้ร้องขอคืนทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของร่วมที่ศาลสั่งริบ เจ้าของร่วมที่มีรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดจึงมีสิทธิร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบในส่วนของตนได้ทั้งหนึ่ง

▶ เจ้าของแท้จริงตามมาตรา ๓๖ ต้องมิใช่จำเลยในคดี (ฎ.๓๖๘๕/๒๕๔๑)

▶ **ฎ. ๖๐๕๖/๒๕๕๙** ผู้ที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบนั้น ต้องเป็นเจ้าของแท้จริงในทรัพย์สินนั้น เมื่อขณะยื่นคำร้อง ผู้ร้องเป็นเพียงผู้เช่าซื้อรถกระบะของกลางที่ศาลสั่งริบจากบริษัท พ. จำกัด ยังชำระค่าเช่าซื้อไม่ครบถ้วนและยังไม่ได้โอนทะเบียนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในรถกระบะของกลาง ดังนั้นผู้ร้องซึ่งเป็นผู้เช่าซื้อจึงยังไม่ใช่เป็นเจ้าของแท้จริงในรถกระบะของกลาง ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งคืนรถกระบะของกลางให้

ผู้ร้องได้ แต่ต่อมาภายหลังยื่นคำร้อง ผู้ร้องได้ชำระค่าเช่าซื้อให้แก่บริษัท พ. จำกัด ครบถ้วนแล้ว ก็ไม่ทำให้ผู้ ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้คืนรถกระบะของกลางได้

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้นจึงได้หลักว่าการพิจารณาความเป็นเจ้าของให้พิจารณาในขณะยื่นคำร้อง (ต่างจากฎีกาก่อนหน้านั้นซึ่งวินิจฉัยว่าให้พิจารณาขณะกระทำความผิด) ซึ่งต่อมามีคำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่ ตัดสินในหลักการนี้

ฎ. ๗๖๓๐/๒๕๖๒ (ป) ผู้เช่าซื้อทรัพย์สินที่ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนก่อนวันยื่นคำร้องขอคืนของกลางเป็น เจ้าของแท้จริง มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนของกลางโดยมิต้องพิจารณาว่าเป็นเจ้าของแท้จริงในขณะจำเลยกระทำความผิดตาม ป.อ.มาตรา ๓๖

▶ **ฎ. ๘๐๔/๒๕๖๕** ผู้ร้องกล่าวในคำร้องว่า ผู้ร้องในฐานะผู้จัดการมรดกเป็นเจ้าของผู้ทรง สิทธิในไม้สักของกลางอันเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายและผู้ร้องมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการ ที่จำเลยตัดต้นสักของกลางเมื่อพิจารณาคำร้องทั้งหมดแล้ว เป็นเรื่องที่มีสิทธิ เรียกร้องขอคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจยึดไว้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ ข้อเท็จจริงในคดี ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 85 โดยผู้ร้องได้กล่าวอ้างอย่างชัดแจ้งว่า ได้มี กฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง คือ พ.ร.บ.ป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2562 มาตรา 4 ยกเลิก ความผิดที่จำเลยได้กระทำ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อไปและจำเลยไม่ ต้องรับโทษทางอาญา ตามมาตรา 2 วรรคสอง และมาตรา 3 วรรคหนึ่ง แห่ง ป.อ. สิทธิ ดำเนินคดีอาญาของโจทก์ในความผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 คดีนี้ย่อมระงับ ตาม มาตรา 39 (5) แห่ง ป.วิ.อ. จึงไม่มีความจำเป็นที่จะยึดไม้สักของกลางไว้เพื่อพิสูจน์ ความผิดและลงโทษจำเลยอีกต่อไป

- ▶ กรณีตามคำร้องหาใช่เป็นการร้องขอคืนของกลางตาม ป.อ. มาตรา 36 ซึ่งผู้ร้องต้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ ทรัพย์สินคืนก่อน จึงจะร้องขอให้คืนคำสั่งในเรื่องขอคืนของกลางได้ไม่ ข้อหาความผิดที่โจทก์ฟ้อง กล่าวหาจำเลยฐานทำไม้ หรือทำอันตรายใด ๆ แก่ไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต ฐานไม้สักแปรรูปไว้ในครอบครองภายในเขตควบคุมการแปรรูปโดยไม่ได้รับอนุญาต และฐานไม้หวงห้าม (ไม้สัก) ไว้ในครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย อันเป็นความผิดอาญาตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ.2484 นั้น ไม้สักของกลาง ย่อมเป็นหลักฐานสำคัญแห่งองค์ความผิดที่จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงตลอดจนพฤติการณ์ต่าง ๆ อัน เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาและเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดของจำเลยว่าได้ กระทำความผิดฐานทำไม้และมีไม้สักแปรรูปและไม่แปรรูปไว้ในความครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต ถือ ว่าเป็นพยานหลักฐานที่จำเป็นแก่คดีโดยตรง ประกอบกับศาลก็ยังมิได้มีการพิจารณาสืบพยานเกี่ยวกับ พยานหลักฐานดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น เจ้าพนักงานจึงมีอำนาจยึดไม้สักของกลางเอาไว้ประกอบคดี จนกว่าคดีจะถึงที่สุดได้ตามนัย ป.วิ.อ. มาตรา 131 ประกอบมาตรา 85 จึงยังไม่มีเหตุสมควรคืนไม้สัก ของกลางแก่ผู้ร้อง

วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และการรอกการลงโทษ

- ▶ วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ
- ▶ การเพิ่มมาตราส่วนโทษ หมายถึง การเพิ่ม ระวังโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น กรณีตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสาม (ต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๑๔๐ วรรคสาม (หลบหนีระหว่างถูกคุมขังโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๑๔๑ วรรคสาม (กระทำให้ผู้ถูกคุมขังหลุดพ้นจากการคุมขัง โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคสองกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๒๔๕ (กระทำชำเราแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาฯ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม) มาตรา ๓๓๖ ทวิ (ลักทรัพย์หรือวิ่งราวทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้ยานพาหนะ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง) มาตรา ๓๔๐ ตริ (ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์โดยแต่งเครื่องแบบฯ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้ยานพาหนะ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง)

- ▶ การลดมาตราส่วนโทษ หมายถึง การลดระวางโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น มาตรา ๗๕ (ผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่าสิบห้าแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี ถ้าศาลเห็นสมควรลดโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง) มาตรา ๗๖ (ผู้กระทำความผิดตั้งสิบแปดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี หากศาลเห็นสมควรลดมาตราส่วนโทษก็สามารถใช้ดุลพินิจลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้)

▶ ข้อจำกัดในการเพิ่มโทษ

- ▶ มาตรา ๕๑ ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี
- ▶ สำหรับโทษปรับไม่มีข้อจำกัด จึงเพิ่มได้โดยไม่มีเพดานสูงสุด

▶ การลดโทษประหารชีวิต

- ▶ มาตรา ๕๒ ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ลดดังต่อไปนี้
- ▶ (๑) ถ้าจะลดหนึ่งในสาม ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

- ▶ (๒) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี
- ▶ (ก) การลงโทษ "สองในสาม" ของโทษประหารชีวิต เช่น พยายามฆ่าบุพการี ซึ่งจะต้องลงโทษสองในสามของการประหารชีวิต นั้นหมายถึงเป็นการลดโทษหนึ่งในสามนั่นเอง จึงต้องลงโทษจำคุกตลอดชีวิต (ฎ.๔๙๒๐/๒๕๓๑)
- ▶ (ข) การลงโทษ "หนึ่งในสาม" ของโทษประหารชีวิต เช่น ใช้ให้ไปฆ่าบุพการี หรือใช้ให้ไปฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือใช้ให้ไปฆ่าผู้อื่น โดยความผิดที่ใช้อย่างนี้ได้กระทำลง ผู้ใช้ต้องระวางโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้ กรณีนี้เมื่อได้หลักว่าการลงโทษสองในสามของประหารชีวิต คือ จำคุกตลอดชีวิต เมื่อจะต้องลดโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องไปดูมาตรา ๕๓ ซึ่งกำหนดว่าในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุก ๕๐ ปีก่อน ดังนั้นสองในสามของประหารชีวิตเท่ากับ ๕๐ ปี หนึ่งในสามซึ่งเท่ากับกึ่งหนึ่งของสองในสามจึงเท่ากับ ๒๕ ปี

▶ การลดโทษจำคุกตลอดชีวิต

- ▶ มาตรา ๕๓ ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

▶ (ก) ลดโทษจำคุกตลอดชีวิต “กึ่งหนึ่ง” จึงเหลือโทษจำคุก ๒๕ ปี (ฎ.๘๖๙๔/๒๕๔๔)

▶ (ข) ลดโทษจำคุกตลอดชีวิต “หนึ่งในสาม” เหลือโทษจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน

▶ ฎ.๗๖๓/๒๕๕๑ ความผิดซึ่งมีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต เมื่อเป็นพยายามกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วน เท่ากับลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสาม กรณีโทษจำคุกตลอดชีวิต จะต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี ตาม ป.อ.มาตรา ๕๓ เมื่อคำนวณแล้วเหลือโทษจำคุก ๓๓ ปี ๔ เดือน

▶ ฎ.๕๘๙๕/๒๕๖๒ จำเลยมีความผิดตาม ป.อ. ๒๘๙ (๗) ประกอบมาตรา ๘๐ ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๘๙ (๗) ให้ระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียว และมาตรา ๘๐ ให้ลงโทษจำเลยสองในสามส่วนของโทษตามมาตรา ๒๘๙ (๗) คือระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตตาม ป.อ. มาตรา ๕๒ (๑) เมื่อเห็นสมควรลดมาตราส่วนโทษให้จำเลยหนึ่งในสาม ตาม ป.อ.มาตรา ๗๖ (จำเลยมีอายุ ๑๙ ปีเศษ) ต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุก ๕๐ ปี เสียก่อนตาม ป.อ. มาตรา ๕๓ ที่ศาลล่างทั้งสองลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา ๒๘๙ (๗) ประกอบมาตรา ๘๐ โดยให้จำคุกจำเลย ๓๓ ปี ๔ เดือน จึงถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย

▶ การรอกการลงอาญา (มาตรา ๕๖)

▶ (๑) มีการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุก (ไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม)

▶ (๒) คดีนั้น (คดีที่ศาลจะรอกการลงอาญา) ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

▶ (๓) ถ้าปรากฏว่า

▶ (๓.๑) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน

▶ (๓.๒) เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษจำคุก “ไม่เกินหกเดือน” (คือเป็นโทษจำคุกสุทธิก่อนบวกโทษในคดีก่อน) หรือ

▶ (๓.๓) เคยได้รับโทษจำคุกเกินหกเดือนมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือ

▶ (๓.๔) เคยรับโทษจำคุกเกินหกเดือนมาก่อน ในความผิดที่ได้กระทำโดยเจตนา แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังนี้ต้องเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือเป็นความผิดลหุโทษเท่านั้น

▶ โฆษปรับสามารถขอการลงอาญาได้ เนื่องจากตัวบทที่แก้ไขใหม่ใช้คำว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ” ดังนั้นคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๗๖/๒๕๕๑ ที่ตัดสินว่าข้อหาซึ่งจำเลยกระทำความผิดมิได้กำหนดโทษจำคุก มีแต่เพียงโทษปรับไม่สามารถขอการกำหนดโทษตามมาตรา ๕๖ จึงไม่สามารถใช้ได้ต่อไป

- ▶ ผู้ที่ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หมายถึง ไม่เคยได้รับโทษจำคุกจริง ๆ เช่น ศาลในคดีก่อนตัดสินให้ลงโทษจำคุกแต่รอการลงโทษไว้
- ▶ กรณีได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศ ไม่เข้าข้อห้ามตามมาตรา ๕๖ เพราะโทษจำคุกตามมาตรา ๕๖ หมายถึงโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลไทยเท่านั้น และเป็นเพราะความผิดตามกฎหมายของต่างประเทศอาจไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไทย
- ▶ ไม่จำต้องคำนึงว่าโทษจำคุกที่ได้รับมาก่อนจะเกิดจากการกระทำความผิดเมื่อใด (ฎ.๙๗๐/๒๕๐๗)
- ▶ โฆษจำคุกที่ได้รับมาก่อนต้องเป็นโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด(ฎ.๖๙๐๐/๒๕๔๔)

▶ ฎ. ๑๖๙๓/๒๕๖๕ จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ๓ ปี ๙ เดือน ฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยพ้นโทษแล้ว

กลับมากระทำความผิดในคดีนี้อีก ภายในเวลา ๕ ปี นับแต่วันพ้นโทษ กรณีจึงไม่อยู่ในเงื่อนไขตาม ป.อ. ๕๖ ที่ศาลจะรอการลงโทษให้ได้

- ▶ ฎ. ๑๘๙/๒๕๖๙ แม้ตาม ป.อ. มาตรา ๕๖ จะบัญญัติให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษปรับหรือการลงโทษปรับก็ได้ แต่ในส่วนขอโทษปรับรายวันนั้น เนื่องจากเป็นมาตรการบังคับตามคำพิพากษาอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นและยังคงดำเนินอยู่ยุติลง ครอบงำความผิดนั้นยังไม่ยุติลง จำเลยก็ยังคงต้องรับผิดชำระค่าปรับรายวันให้แก่รัฐ โทษปรับรายวันภายหลังศาลมีคำพิพากษาจึงไม่อาจจะระบุจำนวนรวมที่แน่นอนได้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด ขึ้นอยู่กับว่าจำเลยจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าทำแล้วเสร็จเมื่อใด โทษปรับรายวันหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้วจึงไม่อาจรอกการลงโทษได้ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้รอกการลงโทษปรับจำเลยคดีนี้ไว้ ๖ ปี จึงมีผลเพียงการรอกการลงโทษปรับจำเลยในส่วนโทษปรับที่สามารถระบุจำนวนได้แน่นอนในวันที่ศาลมีคำพิพากษาดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาโดยให้ลงโทษจำคุกจำเลยมีกำหนด ๖ เดือน ๑๕ วัน และปรับ ๕๐,๕๕๐ บาท กับให้ปรับรายวันวันละ ๕๐๐.๕๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปตลอดระยะเวลาที่จำเลยยังคงฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าทำ คดีถึงที่สุดแล้ว จำเลยไม่รู้ถนัดอาครที่เกิดเหตุออกไปจากลำน้ำอันเป็นการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าทำ การกระทำของจำเลยยังคงเป็นความผิดอยู่ โจทก์จึงสามารถยื่นคำร้องขอให้มีการบังคับคดีในส่วนขอโทษปรับรายวันหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เพื่อยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินของจำเลยนำมาชำระค่าปรับส่วนนี้ได้

- ▶ การกระทำความผิดในระหว่างรอกการลงโทษ (มาตรา ๕๘)
- ▶ (๑) ได้กระทำความผิดขึ้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาลรอกการลงโทษ (ไม่เกินห้าปี)
- ▶ (๒) ความผิดที่ได้กระทำความขึ้นอีกนั้น มิใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- ▶ (๓) ศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ได้กระทำความขึ้นอีกนั้น
- ▶ หากศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแต่เปลี่ยนเป็นโทษกักขัง (ตามมาตรา ๒๓) เท่ากับศาลพิพากษาให้ลงโทษกักขังมิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก จึงไม่อาจบอกโทษได้ (เพราะการบอกโทษต้องเป็นการบอกโทษจำคุก)
- ▶ ฎ. ๒๗๔๒/๒๕๔๔ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย บอกโทษจำคุกที่รอกการลงโทษในคดีก่อนเข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้แล้วเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง จึงเท่ากับความผิดในคดีนี้ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ลงโทษกักขังจำเลย มิได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก กรณีจึงไม่อาจนำโทษจำคุกที่รอกการลงโทษในคดีก่อนบอกเข้ากับโทษในคดีนี้ได้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๘

- ▶ หากการกระทำผิดในคดีหลังเกิดขึ้น “ก่อน” ที่ศาลรอการลงโทษในคดีแรก ศาลที่พิพากษาคดีหลังจะบวกโทษที่ศาลรอการลงโทษในคดีแรกไม่ได้

- ▶ ฎ.๔๙๓๐/๒๕๕๙ โทษที่รอไว้ในคดีก่อนจะนำมาบวกกับโทษในคดีหลังนั้น ความผิดในคดีหลังจะต้องกระทำภายในระยะเวลาการลงโทษตามที่คดีก่อนกำหนดไว้ คดีก่อนพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๗ ให้จำคุกจำเลยที่ ๑ มีกำหนด ๖ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี แต่คดีนี้จำเลยที่ ๑ กระทำผิดเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ การกระทำผิดของจำเลยที่ ๑ ในคดีหลังจึงมิได้กระทำภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษในคดีก่อน จะนำโทษในคดีก่อนมาบวกกับโทษในคดีนี้ไม่ได้

- ▶ ศาลชั้นต้นที่พิพากษาในคดีหลังจะนำโทษที่รอไว้ในคดีแรกมารวมได้ก็ต่อเมื่อคดีแรกที่ศาลรอการลงโทษไว้ถึงที่สุดแล้ว

- ▶ ฎ.๒๐๒๓/๒๕๔๑ เมื่อขณะศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนี้ คดีที่ศาลรอการลงโทษจำเลยไว้ก่อนคดีนี้ยังไม่ถึงที่สุดโดยอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ศาลชั้นต้นจึงยังไม่อาจนำโทษที่รอไว้ในคดีดังกล่าวมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๔ วรคแรก

▶ แม้โจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยเคยกระทำผิดมาก่อน หากศาลเห็นเองก็สามารถลงโทษจำเลยโดยไม่รอการลงโทษได้

▶ กฎ. ๓๒๘๖/๒๕๖๖ คดีนี้โจทก์ฟ้องด้วยวาจาตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๒๐ โดยไม่ได้บรรยายฟ้องหรือกล่าวอ้างว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อนเพื่อประกอบดุลพินิจในการลงโทษของศาล แต่การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ศาลตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลย และจากการตรวจสอบพบว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุก ๑ ปี ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษตามคำพิพากษาศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาก่อน และศาลออกหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ตามรายงานเจ้าหน้าที่ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ซึ่งจำเลยเองก็ยอมรับมาในอุทธรณ์ของจำเลยว่า จำเลยเคยรับโทษจำคุกมาก่อนในความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรายงานเจ้าหน้าที่ศาลดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อเท็จจริงในสำนวนคดีที่ศาลสามารถนำมาใช้ประกอบดุลพินิจในการลงโทษจำเลยได้ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ไม่รับฟังรายงานเจ้าหน้าที่ศาลที่ระบุข้อเท็จจริงว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน และพิพากษารอการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลยนั้น ไม่ขัดด้วยความเห็นของศาลฎีกา

▶ กฎ. ๑๙๑/๒๕๖๔ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลตามทะเบียนประวัติอาชญากรของจำเลยที่โจทก์แนบมาท้ายฟ้องและสำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ๑๒ ปี ๖ เดือน โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๕ ปี ฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเรา ตามคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว จำเลยมากระทำความผิดคดีนี้ อีกภายในกำหนดระยะเวลาที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อน ก็ต้องนำโทษจำคุกที่รอไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีนี้ ตาม ป.อ. มาตรา ๕๔ วรรคแรก แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องและขอให้บวกโทษในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ หรือโจทก์มิได้อุทธรณ์ขอให้บวกโทษในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษของจำเลยในคดีนี้ก็ตาม กรณีมิใช่เป็นการพิพากษาเกินคำขอและไม่ใช่การเพิ่มเติมโทษจำเลยเพราะกฎหมายบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังด้วยเสมอ

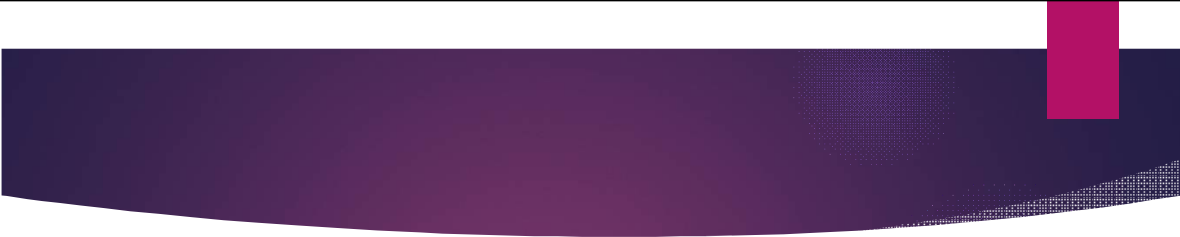
- ▶ โทษปรับที่ศาลรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้ในคดีก่อน จะนำมาบวกเข้ากับโทษปรับในคดีหลังได้หรือไม่ให้พิจารณาว่าศาลที่พิพากษาในคดีหลังจะต้องพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดในคดีหลังเสียก่อน

- ▶ ตัวอย่าง

- ▶ คดีแรกมีโทษปรับสถานเดียว โดยศาลรอลงอาญา ส่วนคดีหลังมีโทษปรับสถานเดียวเช่นเดียวกัน แต่ศาลไม่รอลงอาญาโทษปรับในคดีหลัง เช่นนี้ ศาลในคดีหลังจะบวกโทษไม่ได้เพราะไม่ตรงตามหลักเกณฑ์มาตรา ๕๘ ที่กำหนดว่าศาลในคดีหลังต้องพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจึงจะบวกโทษได้

การจะบวกโทษในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังได้นั้น ต้องปรากฏด้วยว่าคดีก่อนต้องสามารถบังคับโทษตาม ป.อ. มาตรา ๕๘ ด้วย

- ▶ ฎ.๑๑๔๒/๒๕๖๕ แม้ ป.อ. มาตรา 58 วรรคหนึ่ง จะบัญญัติให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังบวกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษคดีหลังก็ตาม แต่คดีก่อนที่ศาลรอกการลงโทษไว้ก็ต้องอยู่ภายใต้อายุความการบังคับโทษตาม ป.อ. มาตรา 98 ด้วย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามคำฟ้องและสำเนาคำพิพากษาคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรีว่า ก่อนคดีนี้จำเลยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก 6 เดือน และปรับ 15,000 บาท โทษจำคุกรอกการลงโทษไว้ 2 ปี โดยศาลจังหวัดลพบุรีพิพากษาเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2554 คดีจึงถึงที่สุดเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 147 วรรคสอง ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและเด็ก พ.ศ.2550 มาตรา 3 ซึ่งอายุความการบังคับโทษจำเลยในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรี คือ 5 ปี นับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ตาม ป.อ. มาตรา 98 (4)

-
- ▶ คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลย เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 และมีคำขอให้บอกโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรี จึงเป็นกรณีที่โจทก์ขอบังคับโทษจำคุกจำเลยซึ่งจำเลยยังไม่ได้รับโทษตามคำพิพากษาในคดีดังกล่าว การนับระยะเวลาว่าจะบอกโทษจำคุกจำเลยในคดีดังกล่าวเข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้ได้หรือไม่ จึงต้องนับแต่วันที่ได้อำนาจพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลยในคดีดังกล่าว คือวันที่ 20 พฤษภาคม 2554 เมื่อนับถึงวันที่ 16 มิถุนายน 2563 ซึ่งถือว่าเป็นวันที่ได้ตัวจำเลยมาเพื่อรับโทษเกินกำหนดเวลาห้าปีเป็นอันล่วงเลยการลงโทษตามมาตรา 98 (4) แล้ว ดังนั้น ศาลที่พิพากษาคดีนี้จึงไม่อาจ บอกโทษจำคุกที่รอการลงโทษไว้ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 652/2554 ของศาลจังหวัดลพบุรี เข้ากับโทษจำคุกในคดีนี้ได้